

Murroksen jälkeen - Metsien käytön tulevaisuus Suomessa

Jussi Uusivuori

Seminaari 17.2.2011

Säätytalolla

METLA

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

Ihminen ja metsä

METLA

Murroksen jälkeen - Metsien käytön tulevaisuus Suomessa

Kirjoittajat:

Lauri Hetemäki

Hanna-Liisa Kangas

Jani Laturi

Jussi Lintunen

Matti Mäkelä

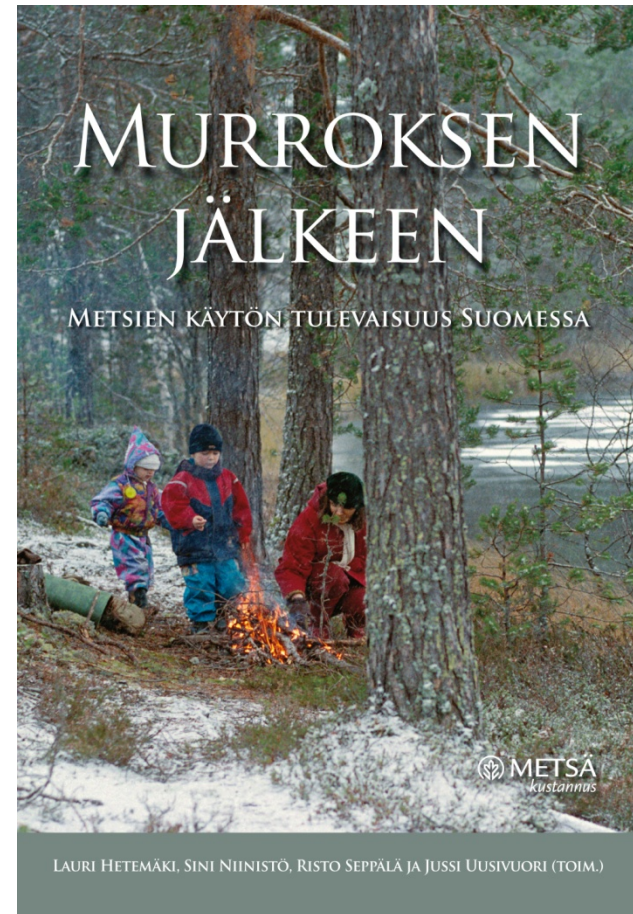
Sini Niinistö

Johanna Pohjola

Risto Seppälä

Anna Vanhatalo

Jussi Uusivuori

www.metla.fi/hanke/50168

KIRJAN TAVOITTEET

Synteesi murroksen vaikutuksista ja
siihen liittyvistä mahdollisuuksista
Keskustelun herättäminen

KIRJAN TAUSTA

- Kirja on tutkijalähtöinen ja riippumaton arvio Suomen metsäalan kehityksestä tulevan noin 10-20 vuoden aikana.
- Se perustuu tutkimukseen, selvityksiin, asiantuntijatietoon, näkemyksiin sekä tekijöiden kokemukseen politiikan taustavalmistelussa.
- Kirjassa esitettävät politiikkasuositukset ovat tekijöidensä eivätkä välttämättä Metlan näkemyksiä.

KIRJAN TEEMAT

Metsien käyttömuodot ja politiikka
Ilmastonmuutos ja bioenergia

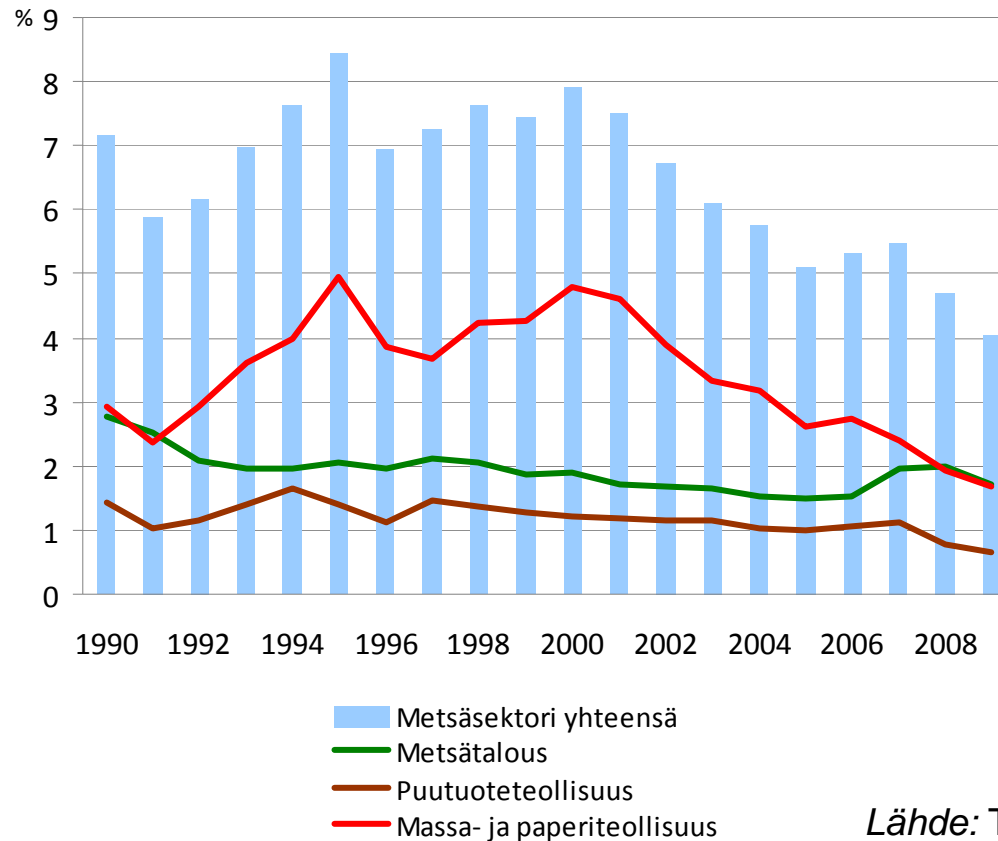
Metsien käyttömuodot:

Käyttömuotojen monipuolistumista edistettävä

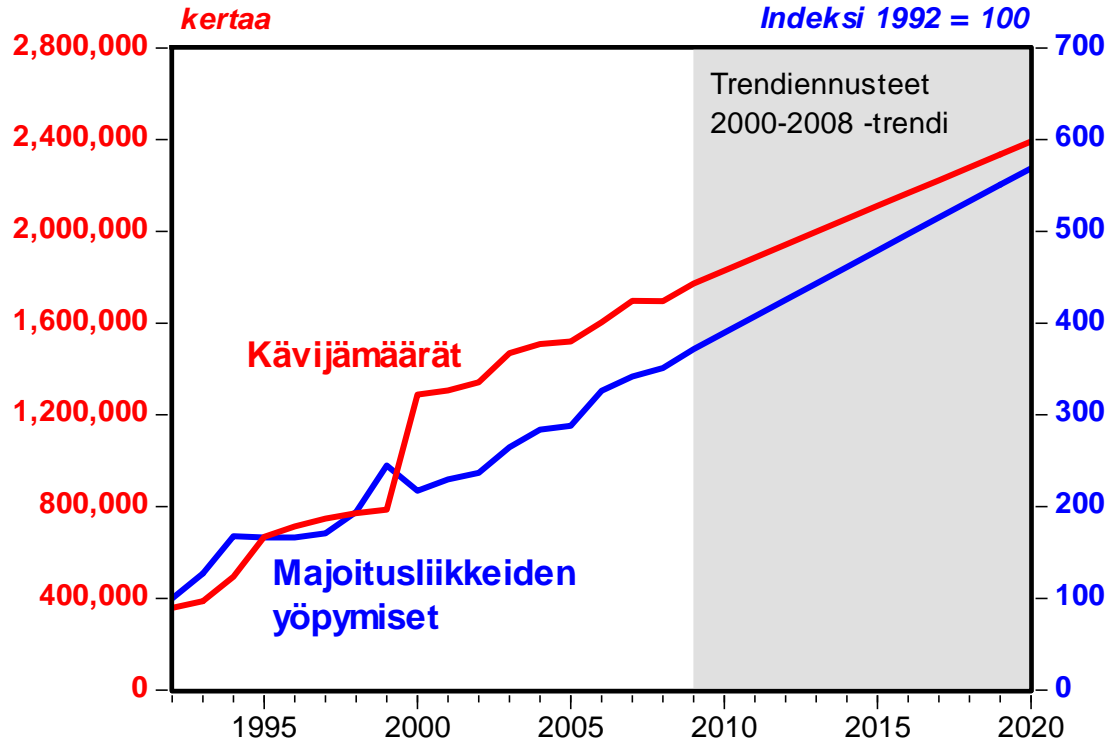
	MARKKINAHYÖDYKKEET	MARKKINATTOMAT HYÖDYKKEET
Käyttömuoto	PUUNTUOTANTO Puunjalostusteollisuustuotteet, myös energia Teolliset palvelut	
	MUIDEN TUOTTEIDEN JA PALVELUIDEN TUOTANTO Kaupalliset matkailu- ja virkistyspalvelut Marjat, sienet, muut keräilytuotteet Riistaeläimet, poro	
	VIRKISTYSKÄYTTÖ	Maisema Metsien terveysvaikutukset
	SUOJELUKÄYTTÖ	Ympäristölliset ekosysteemi-palvelut kuten hiilensidonta
	TUTKIMUS, KOULUTUS JA KULTTUURI	Konsultointi- ja koulutuspalvelut Julkinen tutkimustieto ja opetuspalvelut

Metsäsektorin osuus BKT:sta:

Riippuvuus perinteisestä metsäsektorista vähentynyt

Kansallispuistojen käyntimäärien kehitys ja majoitusliikkeiden yöpymiset Suomessa

Virkistys- ja matkailukäytön kasvun luomiin mahdollisuuksiin panostettava nykyistä voimakkaammin

Hakkuusäästöistä hiilinieluihin

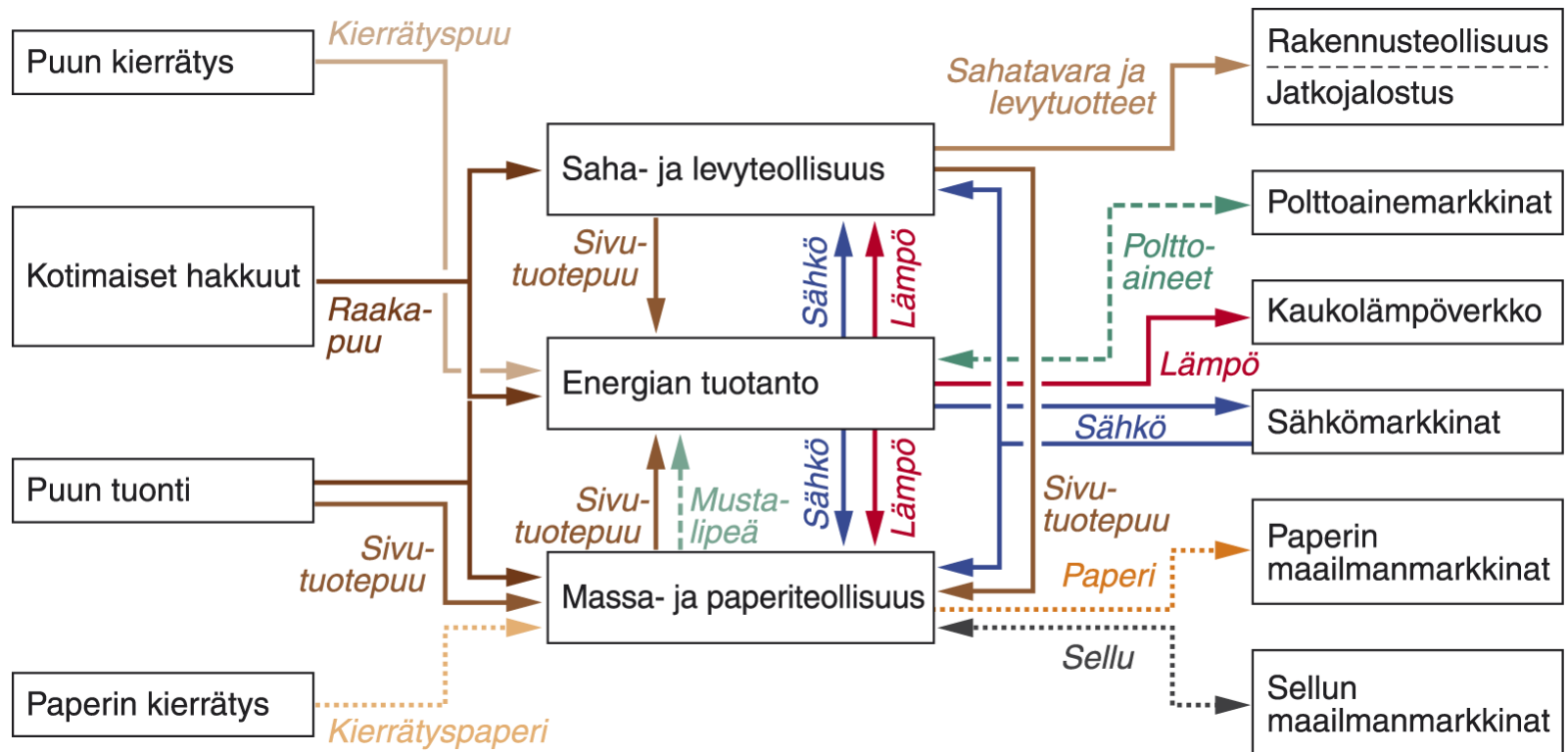
- Suomen metsien hiilinielut tuottavat merkittäviä ilmastohyötyjä
- Hiilinielujen taloudellinen merkitys kasvussa
- Ohjauskeinojen suunnittelu aloitettava

Energia-, metsä- ja ilmastopolitiikan yhteisvaikutukset

- Metsäenergian lisäämisessä ohjenuoraksi kokonaishyödyt
- Kytkenät politiikkalohkojen välillä tiivistyneet
- FinFEP-malli politiikan suunnittelun apuna
 - (FinFEP = Finnish Forest and Energy Policy)

FinFEP-malli

Finnish Forest and Energy Policy Model

KIRJAN SANOMA

Vauhtia ja laajempaa näkökulmaa
metsäalan uudistamiseen

Metsäalan globaalien muutostrendien vaikutukset

Lauri Hetemäki

”Murroksen jälkeen” -seminaari, Säätöalo, Helsinki, 17.2.2011

Globaalit trendit määrittävät pitkälti Suomen metsäalan mahdollisuudet ja rajat

1. Globalisaatio Kiina-ilmiöineen
2. Sähköisen viestinnän kehitys
3. Nopeakasvuisten istutusmetsien merkitys
4. Ilmasto- ja ympäristökysymykset ja politiikka
5. Energiakysymysten merkitys kasvu
6. Kehittyneiden talouksien palveluvaltaistuminen

Massa- ja paperiteollisuudessa rakennemuutos jatkuu

- Suomen päävientimarkkinoilla painopapereiden rakennemuutos tulee jatkumaan – kulutus laskee ja hinnoitteluvoima heikkenee
- Painopapereiden ja niihin liittyvän massan tuotanto vähenee Suomessa edelleen
- Kartonki- ja pakkausmarkkinoiden näkymät paremmat
- Kartonkituotanto ja siihen liittyvän massan valmistus pysynee Suomessa nykytasolla tai voi jopa hieman kasvaa seuraavan vuosikymmenen aikana

Puutuoteteollisuuden kehitykseen liittyy *positiivista epävarmuutta*

- Suomen puutuoteteollisuuden toimintaympäristön kehitys näyttää paremmalta kuin paperiteollisuuden
- Suuri kysymysmerkki liittyy puun ominaiskulutuksen kehitykseen Euroopassa (0,16 m³/asukas/v, mutta Suomessa 6-kertainen)
- Suomen puutuoteteollisuuden vientinäkymät paranevat merkittävästi, jos
 1. Puukerrostalorakentaminen käynnistyy Euroopassa
 2. Puutuotteiden hiilensidontaan liittyvät positiiviset tekijät realisoituvat markkinoilla

Puunjalostuksen uusien tuotteiden ajureina energia- ja ilmastokysymykset

Puusta voi tehdä mitä tahansa, paitsi rahaa!

- Tämä metsäteollisuuden sisäpiirivitsi saattaa osin pitää paikkansa, öljyn hinnan ollessa alle 30 dollaria tynnyri ja päästöoikeuden alle 10 eur/tonni
- Mutta jos öljyn hinta on yli 100 dollaria ja päästöoikeuden hinta yli 20 euroa, vitsi ei enää toimi
- Öljyn ja päästöoikeuden hintakehitys johtaa merkittävään puuhun perustuvien energia- ja kemiantuotteiden tuotannon kannattavuuden kasvuun

Puunjalostuksen uusien tuotteiden merkitys Suomessa

- Uudet tuotteet lisäävät liiketoimintamahdollisuuksia
- Suomen vahvuus ei kuitenkaan ole laajamittaisessa vientiin perustuvassa puunjalostuksessa samassa määrin kuin aiemmin
- Puun käytön näkökulmasta merkittävin kasvu tapahtuu energiatuotteissa, joiden jalostusarvot ovat kasvussa
- Puuhun perustuvan energiatuotannon avainsana on ***moninaisuus*** – ei ole yhtä oikeaa tapaa

Metsäala palveluvaltaistuu

- OECD-maiden taloudet edelleen palveluvaltaistuvat. Suomen metsäala ei ole poikkeus tässä kehityskulussa
- Suomen suhteelliset kilpailukykyedut jatkossa liittyvät osaamiseen ja palveluihin (mm. Etlan tutkimukset)
- Puunjalostukseen liittyvät teolliset palvelut kasvavat
- Metsäluonnonvaraan liittyvät palvelut kasvavat
- Suomen metsäalan jalostusarvokehitys ja työpaikat entistä enemmän palveluiden varassa

Tarvitaan uusia toimijoita ja pääomia

- Metsäteollisuus muuttanut strategioitaan ja lähtenyt tosissaan kehittämään uusia tuotteita
- Suomessa toimivien globaalien yritysten uusiutumisen Akilleen kantapää on kuitenkin nykytuotteet
- Uusien tuotteiden markkinoille tulo voi kestää pitkään
- Uusiutumisen vauhtia eivät kuitenkaan aseta vain pitkäkestoinen T&K työ tai nykytoimijat
- Immateriaalioikeuksia tai uusia puunjalostuksen tuotteita valmistavia yrityksiä voidaan ostaa
- Uusia toimijoita ja pääomia tarvitaan kehittämään Suomen metsäalaa (vrt. Domsjö Ruotsissa)

Johtopäätöksiä

- Suomen metsäalan kehitykseen vaikuttaa kaikkein eniten globaalit trendit ja niiden heijastusvaikutukset
- Emme voi näitä trendejä muuttaa. Siksi avainasia on kuinka onnistumme niitä hyödyntämään
- Kehitys kulkee kohti *monipuolistuvaa* puunjalostusta
- Tarvitaan uusia toimijoita ja pääomia metsäalalle - uudistuminen nykytoimijoiden varassa liian hidasta
- Metsäalan jalostusarvon ja työpaikkojen kehitys yhä enemmän palveluiden varassa

- Trendien tehokas hyödyntäminen edellyttää mm. ajattelutavan ja metsäalan politiikan muutosta
- Miten? Siitä seuraavaksi tulee kertomaan prof. Risto Seppälä

Politiikkasuosituksia metsäalan murroksesta selviämiseksi

Risto Seppälä

”Murroksen jälkeen” -seminaari, Säätytalo, Helsinki, 17.2.2011

Politiikan pitää edistää metsäalan uusiutumista ja monipuolistumista

- Metsäohjelmien (KMO, MSO) tavoitteena on metsäalan uudistuminen ja monipuolistuminen
- Käytännön toimet kuitenkin ylläpitävät edelleen liikaa nykyrakenteita
- Poliittikkatoimien painopiste on siirrettävä metsäalan nykyrakenteiden tukemisesta alan uudistamiseen ja monipuolistamiseen
- Monipuolistaminen: politiikan on tuettava puun uusien käyttömuotojen lisäksi myös **metsien** tuottamia palveluita ja hyödykkeitä

Politiikkaohjelmien arvoperustaa laajennettava ja kykyä reagoida muutokseen parannettava

- Metsäalan uudistamiseen tarvitaan nykyistä laajempaa näkökulmaa ja lisää vauhtia
- Etujärjestökompromissit tuottavat hitaita ja pieniä muutoksia
- Politiikkaohjelmissa on irtauduttava eturyhmäajattelusta kohti koko yhteiskunnan hyvinvoinnin huomioon ottavaa politiikkaa
- Poliitiikan on tuettava uusien toimijoiden tuloa alalle

Metsä-, energia- ja ilmastopolitiikan koordinointi on välttämätöntä

- Metsäpolitiikka on kytkeytynyt osaksi energia-, ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa
- Itsenäinen metsäpolitiikka on tullut tiensä päähän
- Tarvitaan muutoksia metsäalaa koskevan politiikan hallinnossa, organisoinnissa ja toimeenpanossa

Palveluiden taloudellinen potentiaali on tunnistettava nykyistä paremmin

- Metsäalan palveluiden merkitys on alettu tunnistaa, mutta tunnustaminen ja kehittäminen jääneet vähäisiksi
- Panostettava metsäalan palvelujen tutkimus- ja kehitystyöhön: Metsäalan Palvelututkimus Oy? (a la Metsäklusteri Oy ja Wood Research Oy)

Metsänomistajien monitavoitteisuuden on heijastuttava politiikassa

- Metsänomistajien arvot ja tavoitteet vaihtelevat
- Metsäpolitiikka ei ota riittävästi huomioon metsänomistajien ”monimuotoisuutta”
- Lisää tehokkuutta yhteiskunnan tukien käyttöön
- Jako kolmeen: puuntuotantometsät, suojelumetsät, monikäyttömetsät

Monipuolinen tutkimus on otettava metsäalan kehittämisen perustaksi

- Tutkimuksen suuntaamisessa on korostettu elinkeinoelämän tarpeita - perusteltua, mutta
- Panostettava myös tutkimukseen, joka ei palvele vain yritysmaailman etuja: taloudellisyhteiskunnallinen ja ekologinen tutkimus, toimintaympäristön muutosten ennakointi
- Metsäalan tutkimuksen riippumattomuus on turvattava

Perusviesti

Koska metsäalan toimintaympäristö on muuttunut, myös alaa koskevan politiikan, käytännön politiikkatoimien ja resurssien kohdentamisen täytyy muuttua.

Vauhtia metsäalan uudistamiseen !

Kiitoksia tarkkaavaisuudesta !